

Korrupció, intézmények, konvergencia

EU tagállamok intézményi minőségének empirikus elemzése a közbeszerzési szerződések adatai alapján, 2006-2018

Tóth István János – Hajdu Miklós

Budapest Science Meetup
Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ
Budapest, Arany János utca 1.
2019. december 12. 19:00

A tanulmány az Európai Bizottság megrendelésére készült
("Convergence, Institutions and Corruption Empirical Analysis of
Institutional Quality and Public Tenders of the Old and New EU Member
States and Three Developing Countries", Order number:
ECFIN/058/2019/799541, ARES(2019)1005947)

a kutatást ezen túl magyar állampolgárok és magyar cégek támogatása
tette lehetővé.

Minden támogatóknak köszönjük támogatását!

Miről lesz szó?

- Az elemzés célja
- Elmélet és hagyományos indikátorok
- Új megközelítés: mikro-szintű adatok & objektív adatok
- Adatbázisok és indikátorok
- Eredmények: percepciós mutatók
- Eredmények: objektív adatok
- Néhány következtetés

Az elemzés célja

- Az intézmények mennyire működnek az előre kitűzött céljaiknak megfelelően?
- Az intézményi „jószág” : van-e konvergencia a legfejlettebb EU országokhoz?
- Milyen különbségek láthatók?

Egy fontos kérdés

A konvergenciát és integrációt segítő anyagi támogatások akkor érhetnek célt, ha a tőkén kívül a fejlődés feltételei – például a jó kormányzás – adottak

Ha adottak, akkor ebben az esetben viszont miért ne tudná piaci alapon előteremteni a felzárkózáshoz szükséges tőkét egy ország?

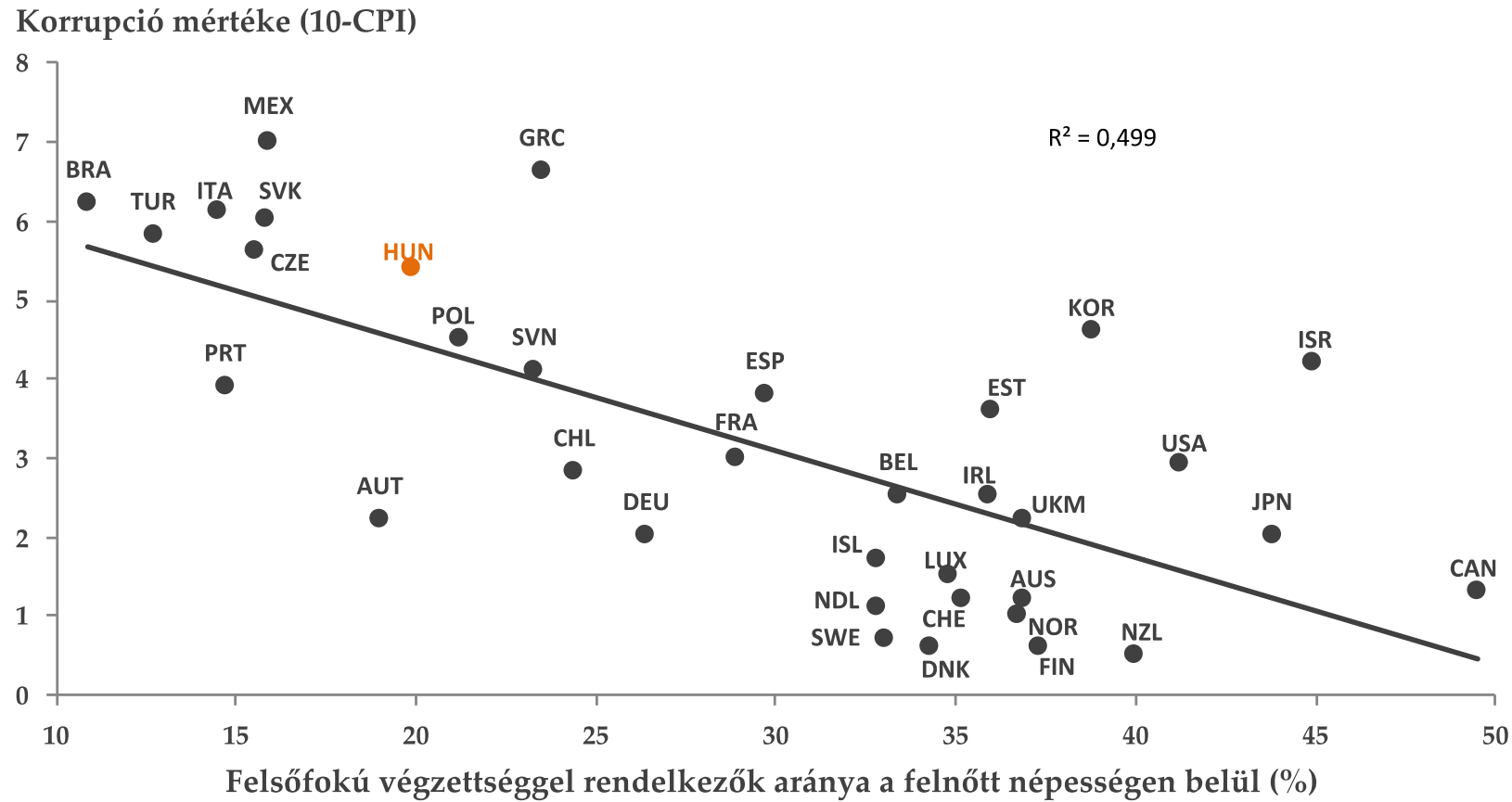
/Bauer Péter Tamás/

A jó kormányzás jelentősége

A közszereplők akkor tudnak korrupcióban részt venni, ha nem működik a demokratikus kontroll. A demokratikus kontroll feltétele többek között az átlátható kormányzás és a kritikus gondolkodásra való képesség.

/Susan Rose-Ackerman/

Iskolázottság és a korrupció percepciója - országok

Forrás: OECD, TI

Korrupció mérése

Rejtett, közvetlenül nem megfigyelhető jelenség,
magukat a korrupciós eseteket nem lehet
szisztematikusan rögzíteni, megfigyelni

A korrupció végigkísérve az emberiség történetét súlyos
társadalmi veszteségeket okoz a világban – valamit
mondanunk kell róla, bármennyire is nehéz mérni

Korrupció mérése – módszerek

- Kérdőíves interjúkon alapuló percepció vizsgálatok
- Szintén kérdőíves adatfelvétel által történő attitűdvizsgálatok
- Objektív mutatókon alapuló elemzések
- Kvalitatív módszerek, esettanulmányok

Az intézmények minőségének mérése – új megközelítés

- Objektív mutatók
dokumentumok,
az intézmények működési jellemzői alapján
- Mikro-szintű mutatók

Az intézmények minőségének mérése – új megközelítés

- Egy intézmény kimondott célja P^*
és e cél tényleges megvalósulása P ;
- Intézményi jóság
 $\alpha = P / P^*$ -- mennyire felel meg a céloknak
 $\beta = H / P^*$ -- mennyi hibát követ el
ahol $0 \leq \alpha \leq 1$ és $0 \leq \beta \leq 1$
- Vagy, ha P^* nem mérhető de P igen, akkor,
 P_i és P_j két azonos célú i és j intézmény összehasonlítása

Példák

iskola: lemorzsolódási arányok

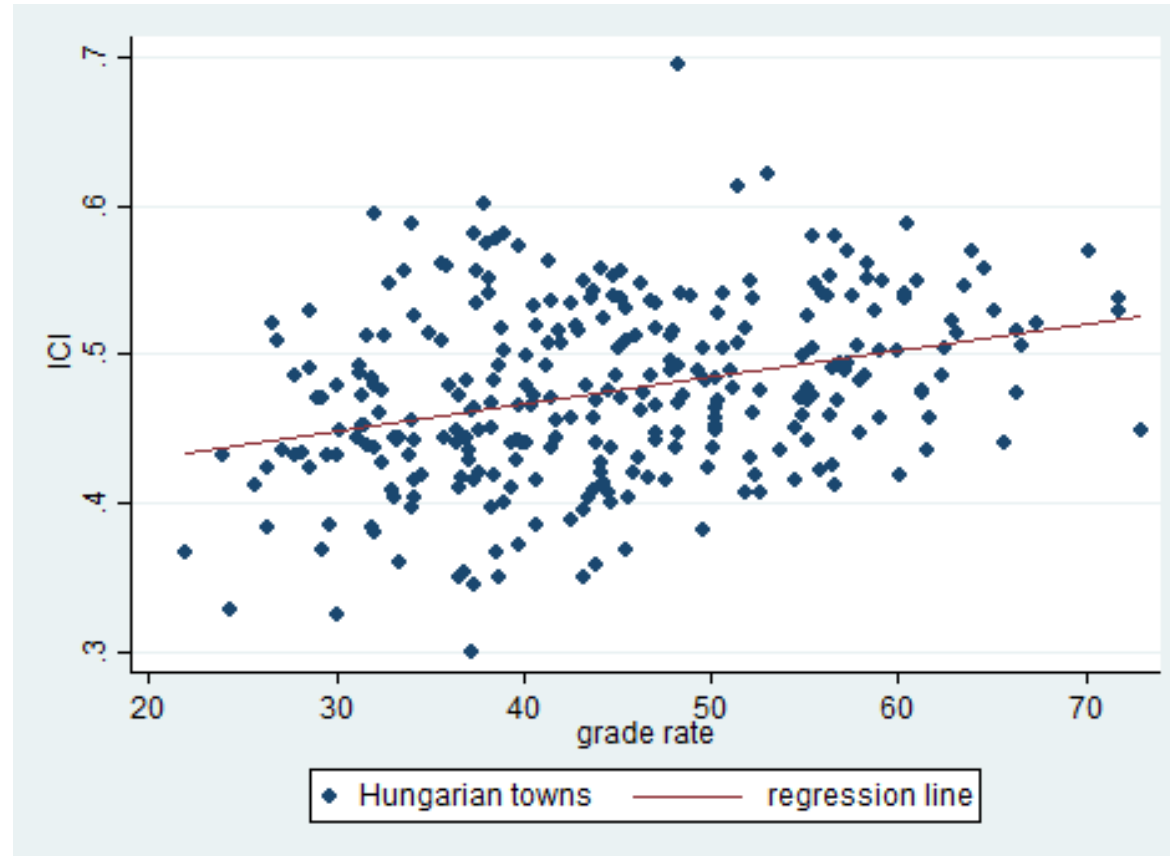
vasút: késő vonatok aránya / összes elindított vonat

hivatal: panaszok száma / összes ügyszám

bíróságok: eljárási hibák miatt újraindított eljárások száma / összes eljárás

intézmények + korrupció: verseny nélküli közbeszerzések aránya

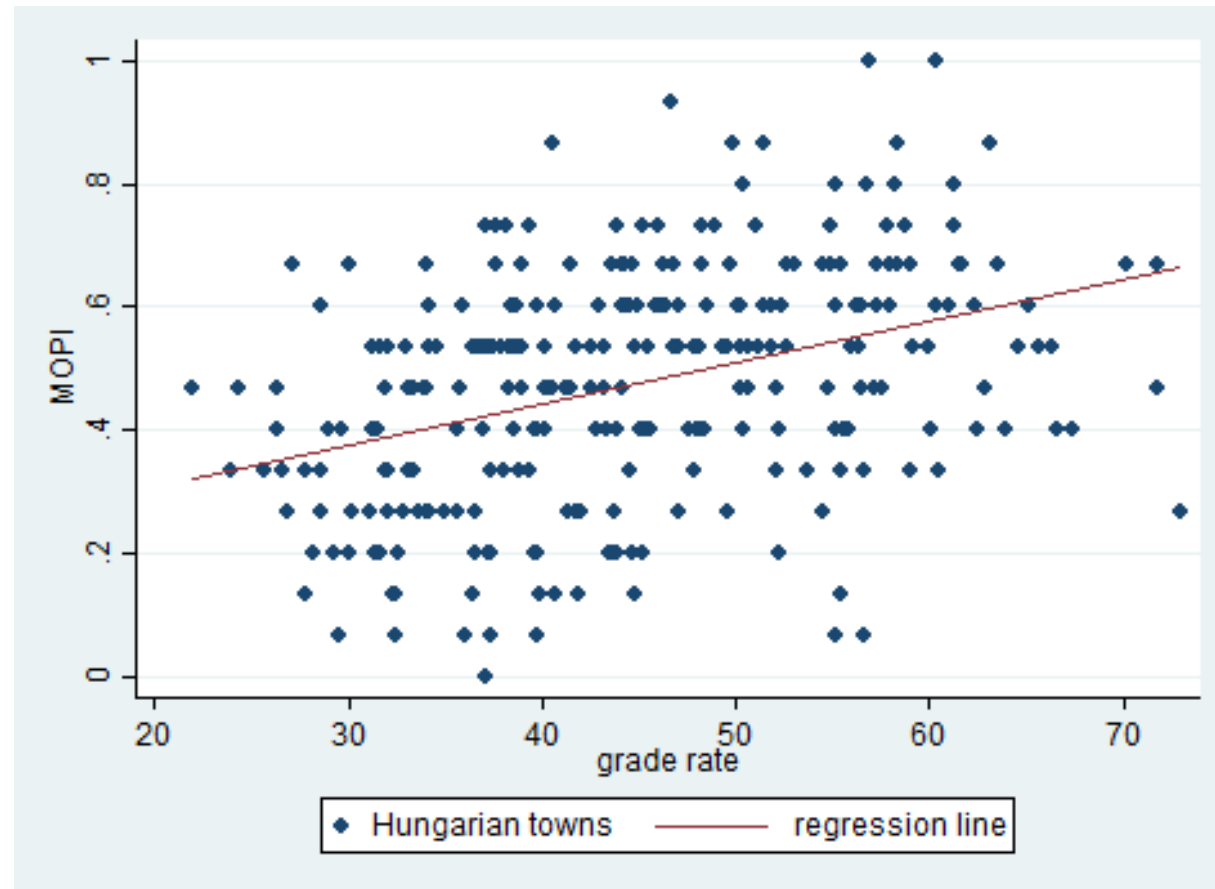
Iskolázottság és versenyerősség – magyar városok

Forrás: CRCB

*Magyarázat: grade_rate: a legalább érettségivel rendelkezők aránya az adott településen;
ICI: az adott közbeszerzési szerződésért versenyző cégek számának logaritmus.*

Iskolázottság és átláthatóság – magyar városok

Forrás: CRCB

Magyarázat: *grade_rate*: a legalább érettségivel rendelők aránya az adott településen;

MOPI: az adott város önkormányzati honlapjának nyitottságát, adatgazdagságát mérő mutató ($0 \leq MOPI \leq 1$)

Közbeszerzések, korrupciós kockázatok

- „ - És azt tudod, hogy a demokráciában mit tesznek arra, aki túlárazza az állami beruházást?
- Mit?
 - Bilincset.
 - Nebaszki!
 - A saját szememmel láttam, hogy vezetik el bilincsben a g***t!”

[Bödöcs Tibor: Ponyvademokrácia, <https://www.youtube.com/watch?v= DKPFIYbexw>]

Közbeszerzések, korrupciós kockázatok, konvergencia

verseny nélküli közbeszerzések aránya egy i országban: sb_i

verseny nélküli közbeszerzések aránya a legjobb (referencia országokban): sb_{ref}

távolság a referencia országoktól: $sb_i / (1 - sb_i) / sb_{ref} / (1 - sb_{ref})$

konvergencia = e távolság változása ($t = 1 \dots k$) években:

$$IC_{i,t} = sb_{i,t} / (1 - sb_{i,t}) / sb_{ref,t} / (1 - sb_{ref,t})$$

Adatok

percepció mutatók: Világbank, Világgazdasági Fórum

1996-2017

objektív mutatók EU TED

2006-2018

3.643.039 szerződés adata

Adatok

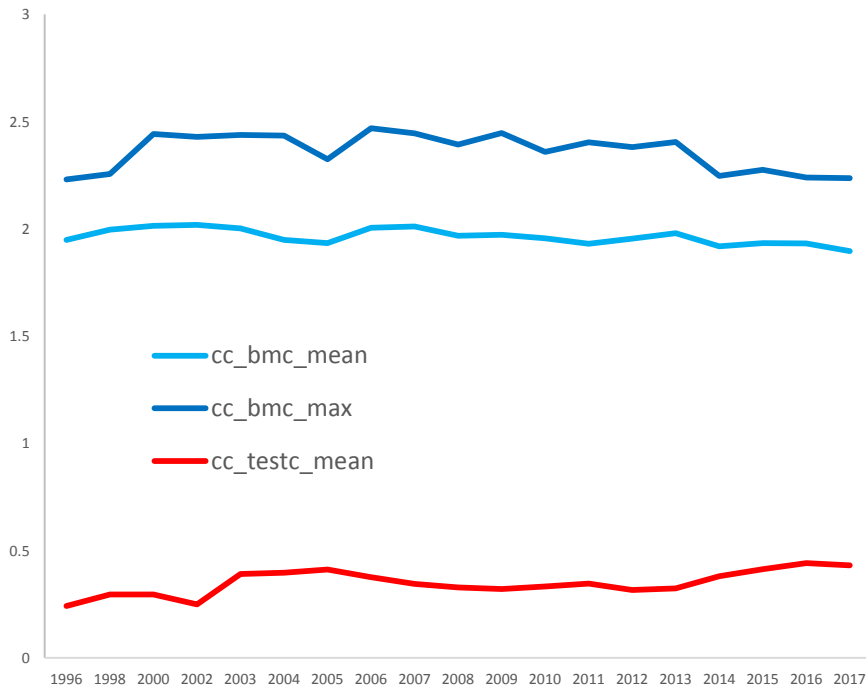
referencia országok

Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Németország, Írország,
Hollandia, Norvégia és Svédország

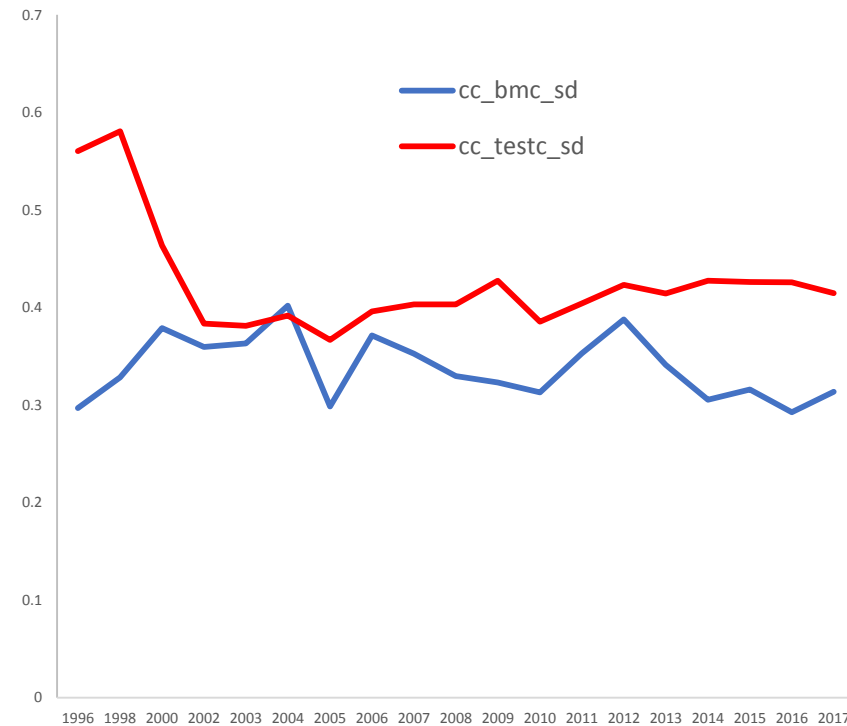
teszt országok

Bulgária, Csehország, Észtország, Magyarország, Litvánia, Lettország,
Lengyelország, Románia, Szlovákia és Szlovénia

Percepció mutatók: korrupció kontrollja

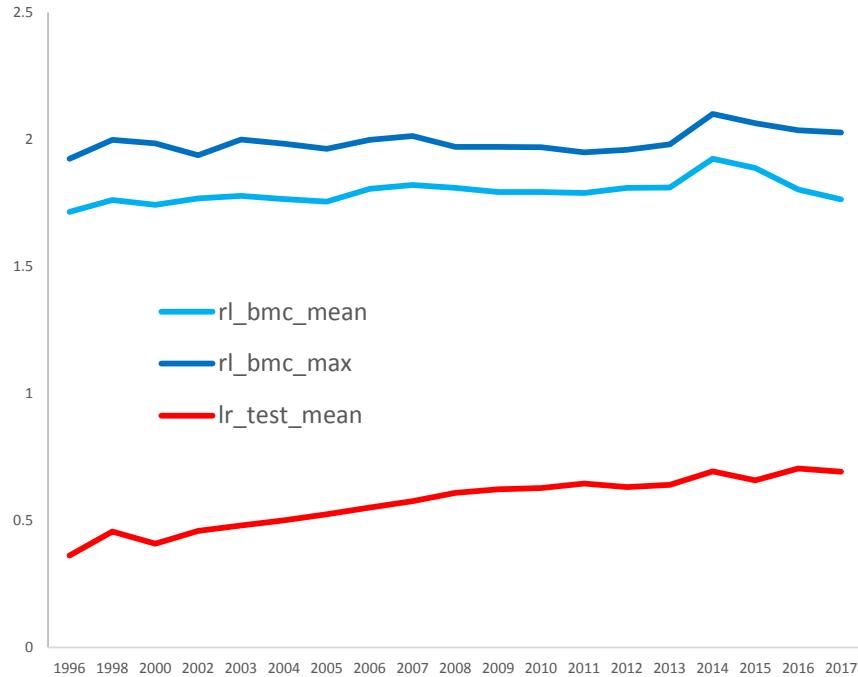
Source: The World Bank, own calculation

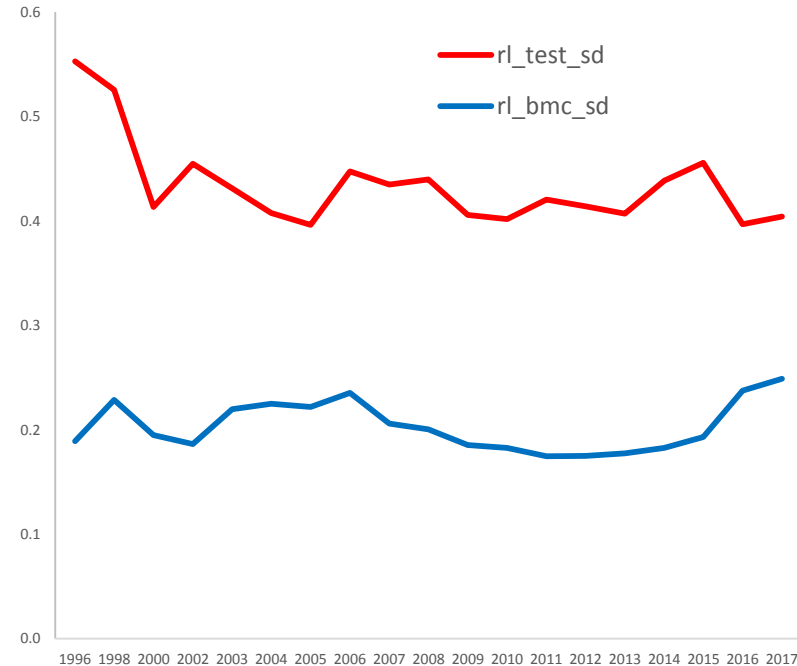
Source: The World Bank, own calculations

Forrás: Világbank

Percepció mutatók: joguralom

Source: The World Bank, own calculation

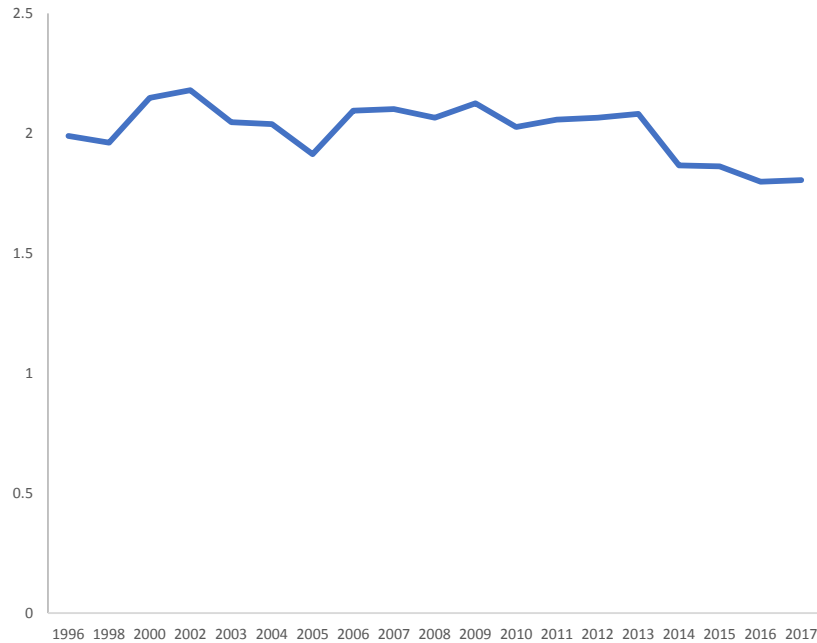
Source: The World Bank, own calculation

Forrás: Világbank

cél ▪ elmélet ▪ új megközelítés ▪ indikátorok ▪ percepció ▪ objektív ▪ következtetés

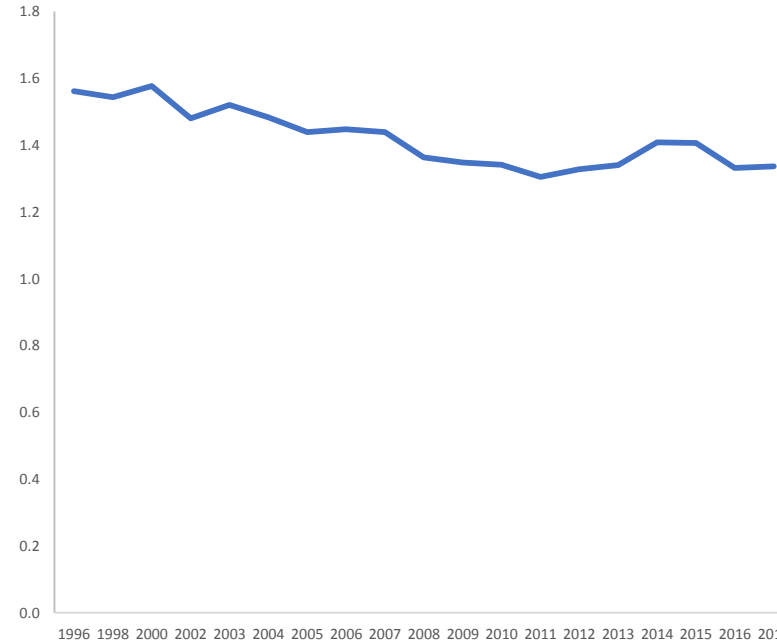
Percepciós mutatók: konvergencia

korrupció kontrollja

Source: The World Bank, own calculation

joguralom

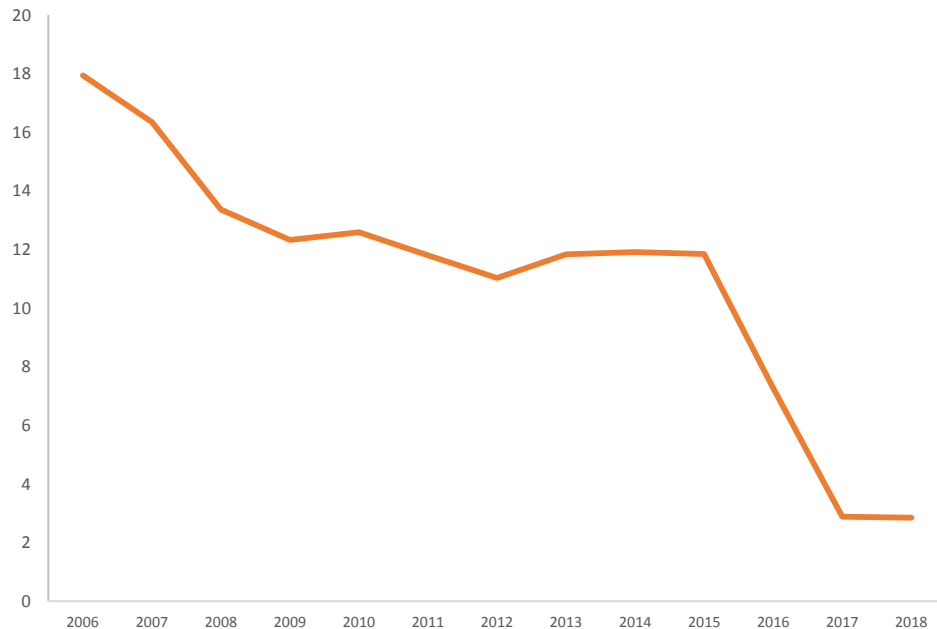

Source: The World Bank, own calculation

Forrás: Világbank, saját számítás

Objektív mutató: korrupciós kockázatok

adatminőség = az adathiányokat tartalmazó szerződések arányának változása

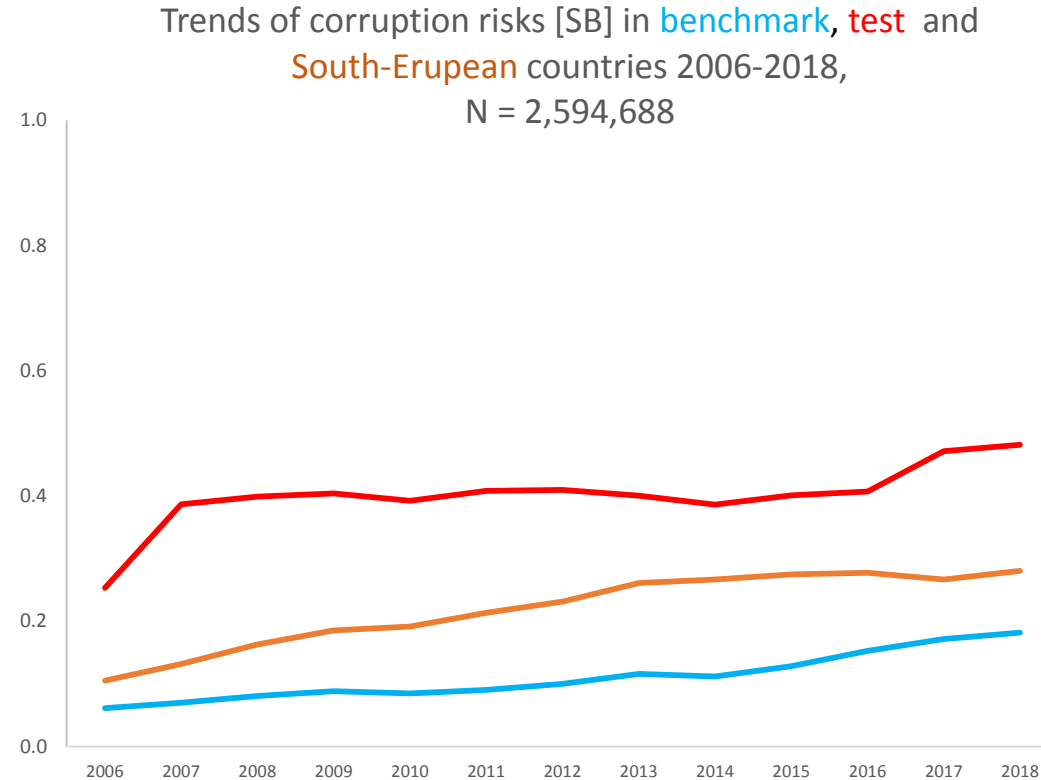
Source: TED, CRCB

Source: TED, CRCB

Forrás: Világbank

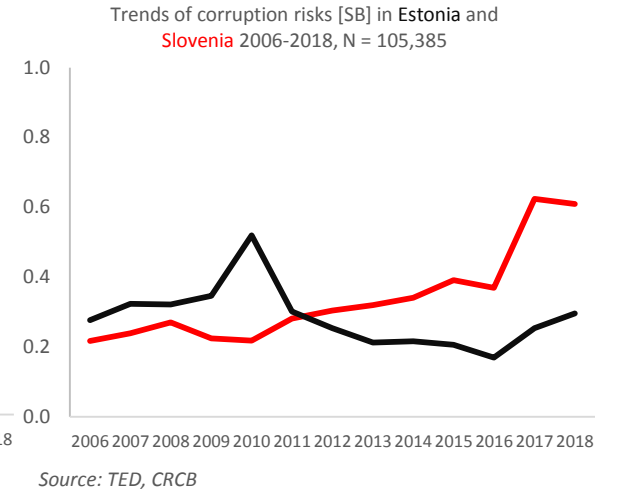
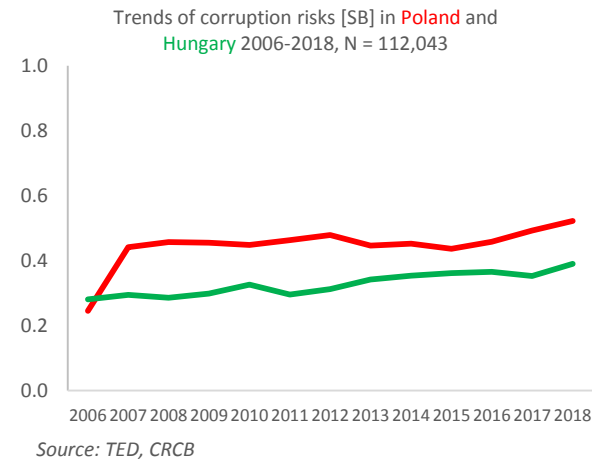
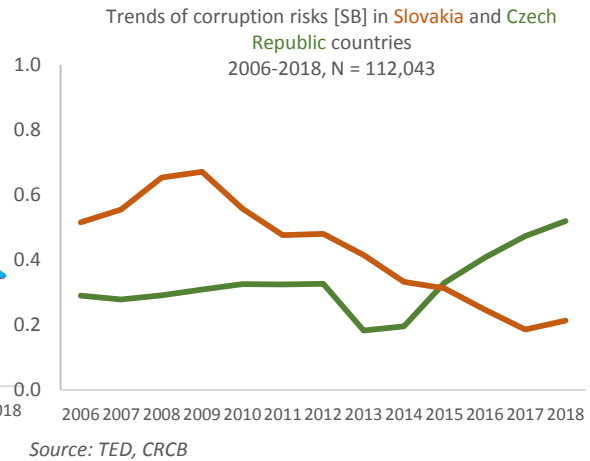
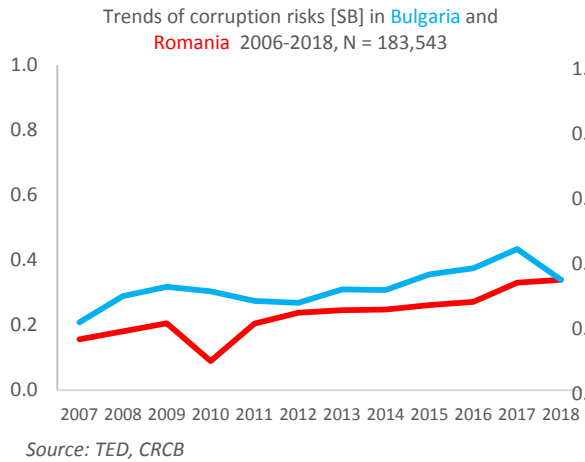
Objektív mutató: korrupciós kockázatok

Source: CRCB, TED

Forrás: Világbank

Objektív mutató: korrupciós kockázatok

Forrás: Világbank

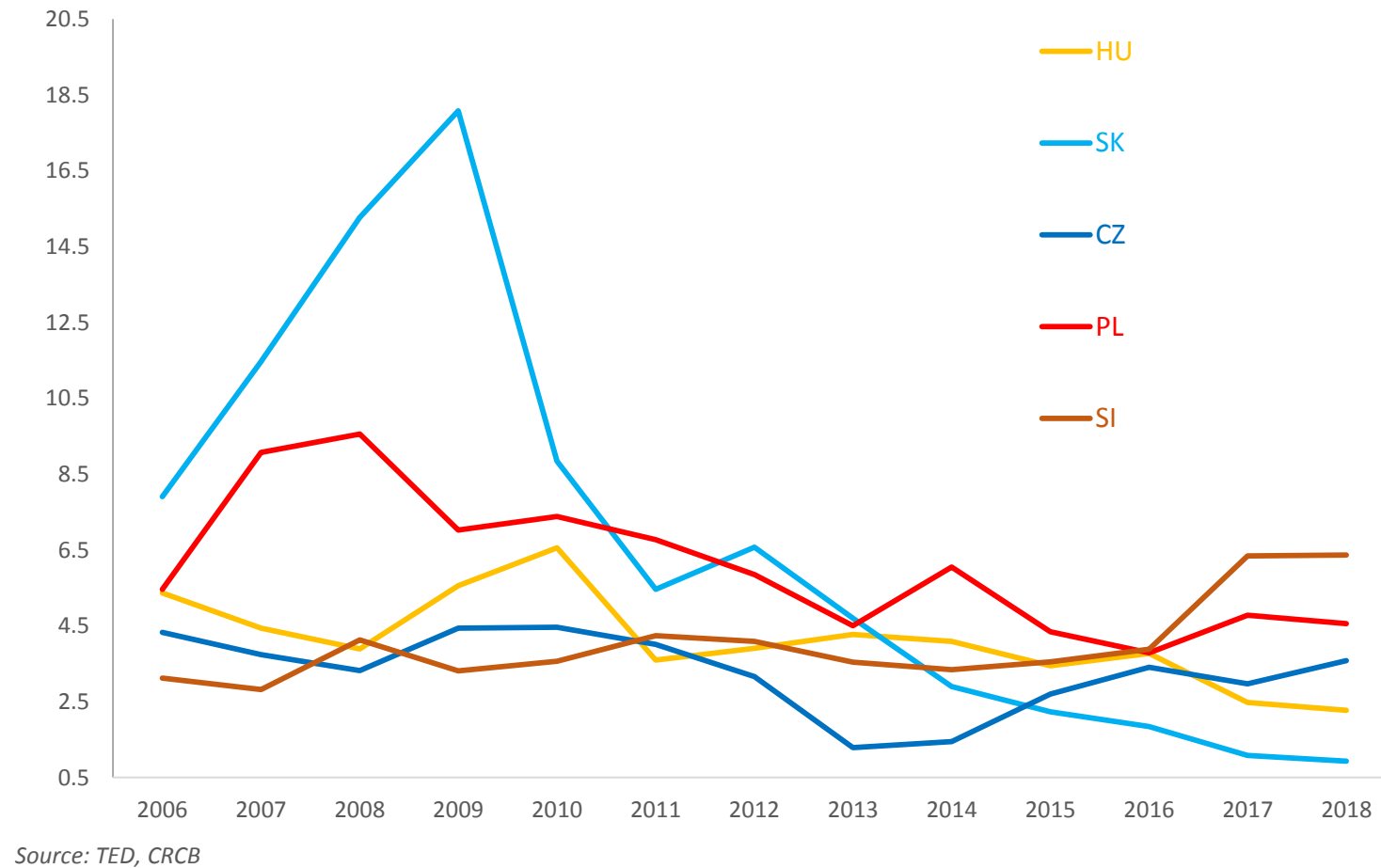
Korrupciós kockázatok kontrollja

Kiszűrjük az ágazati, a szerződésnagysággal és az eljárás típusával összefüggő hatásokat, és az országok (teszt vs. referencia) közötti fennmaradó hatásokat ($S_{i,t}$) tekintjük a konvergencia mutatójának:

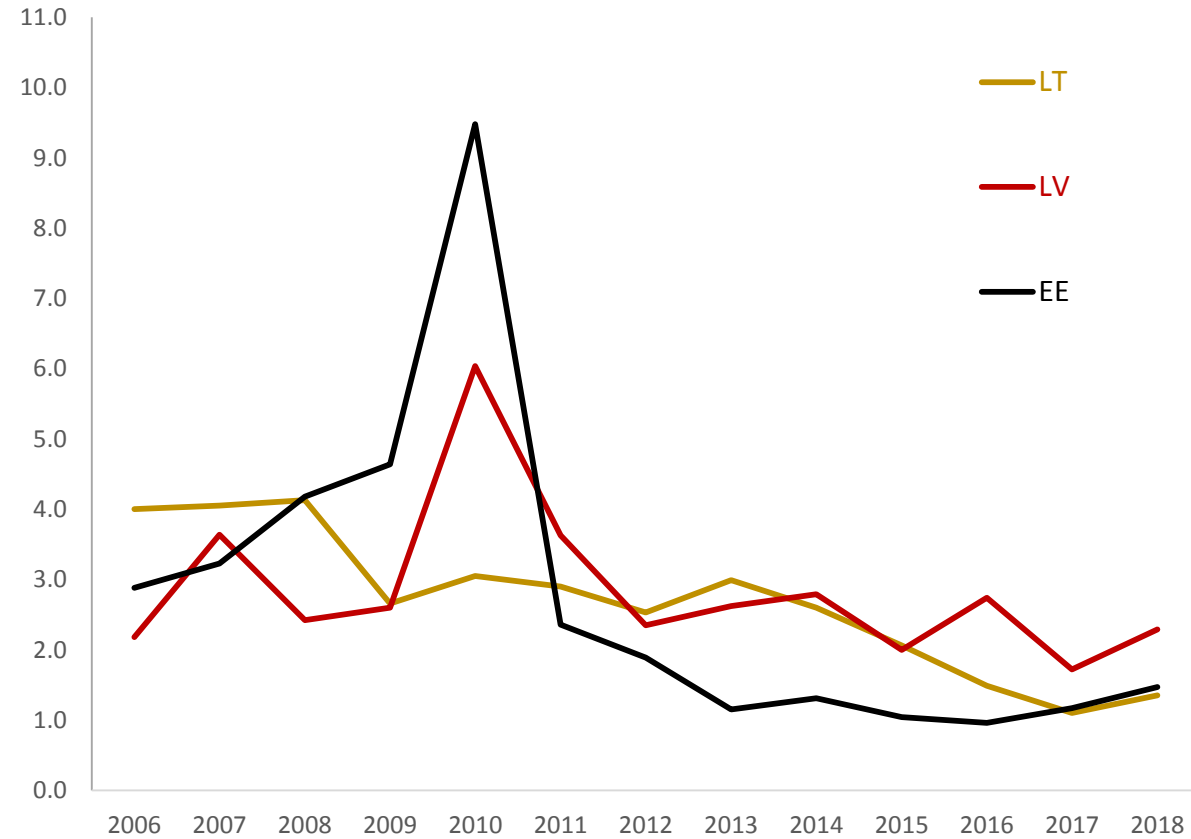
$$\ln[SB_{i,j,t}^* / (1 - SB_{i,j,t}^*)] = \beta_0 + \beta_1 S_{i,t} + \beta_2 \text{SECTOR}_{i,j,t} + \beta_3 \text{SIZE}_{i,j,t} + \beta_4 \text{TYPE}_{i,j,t} + \varepsilon$$

$$\text{OddsRatio}_{SB^*} = [SB_{\text{test}}^* / (1 - SB_{\text{test}}^*)] / [SB_{\text{ref}}^* / (1 - SB_{\text{ref}}^*)]$$

Konvergencia: V4 + Szlovénia

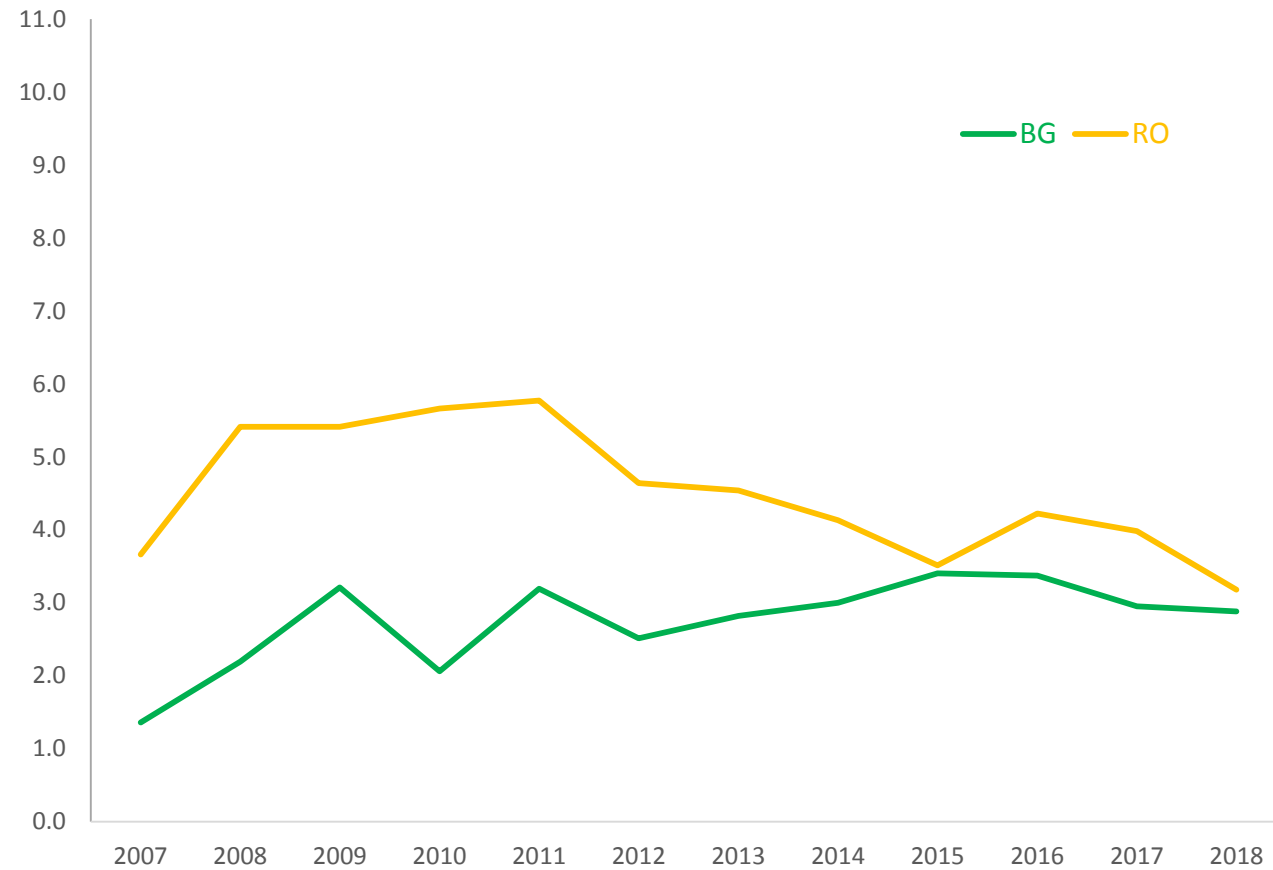

Konvergencia: Balti államok

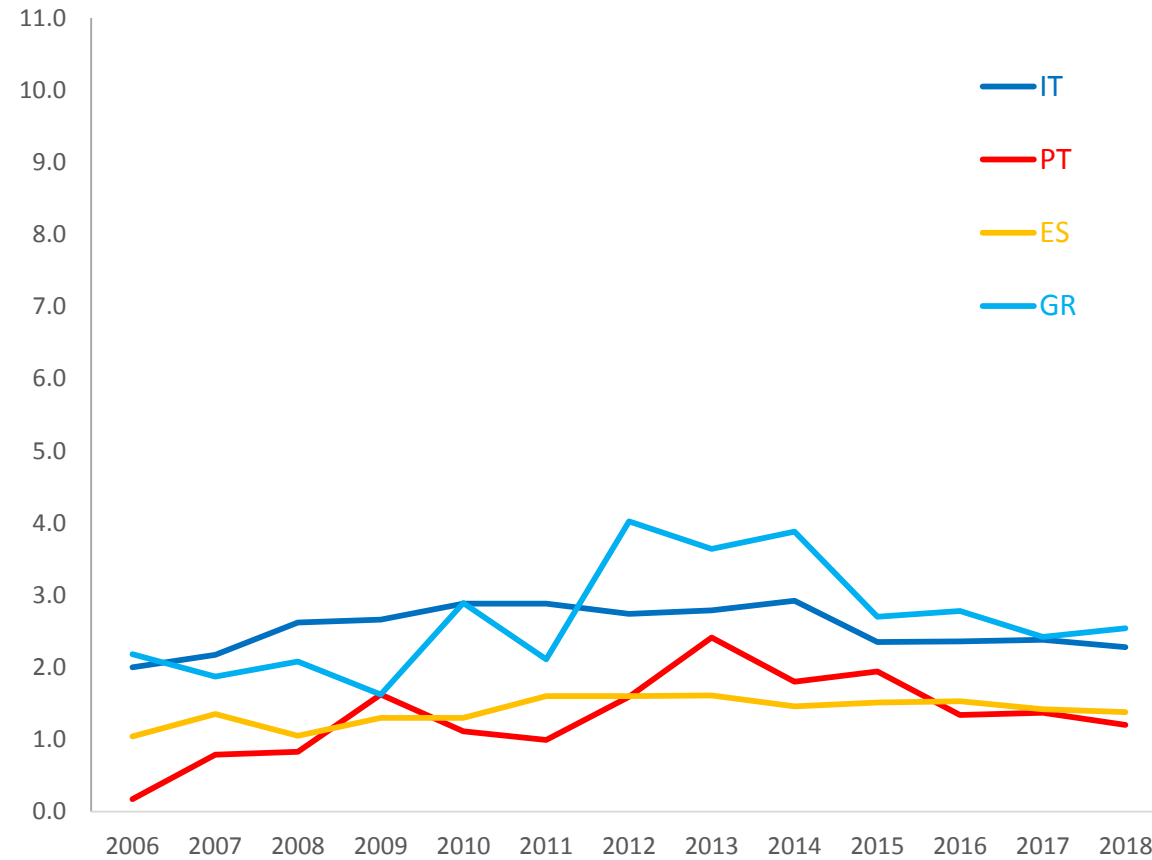
Source: TED, CRCB

Konvergencia: Románia és Bulgária

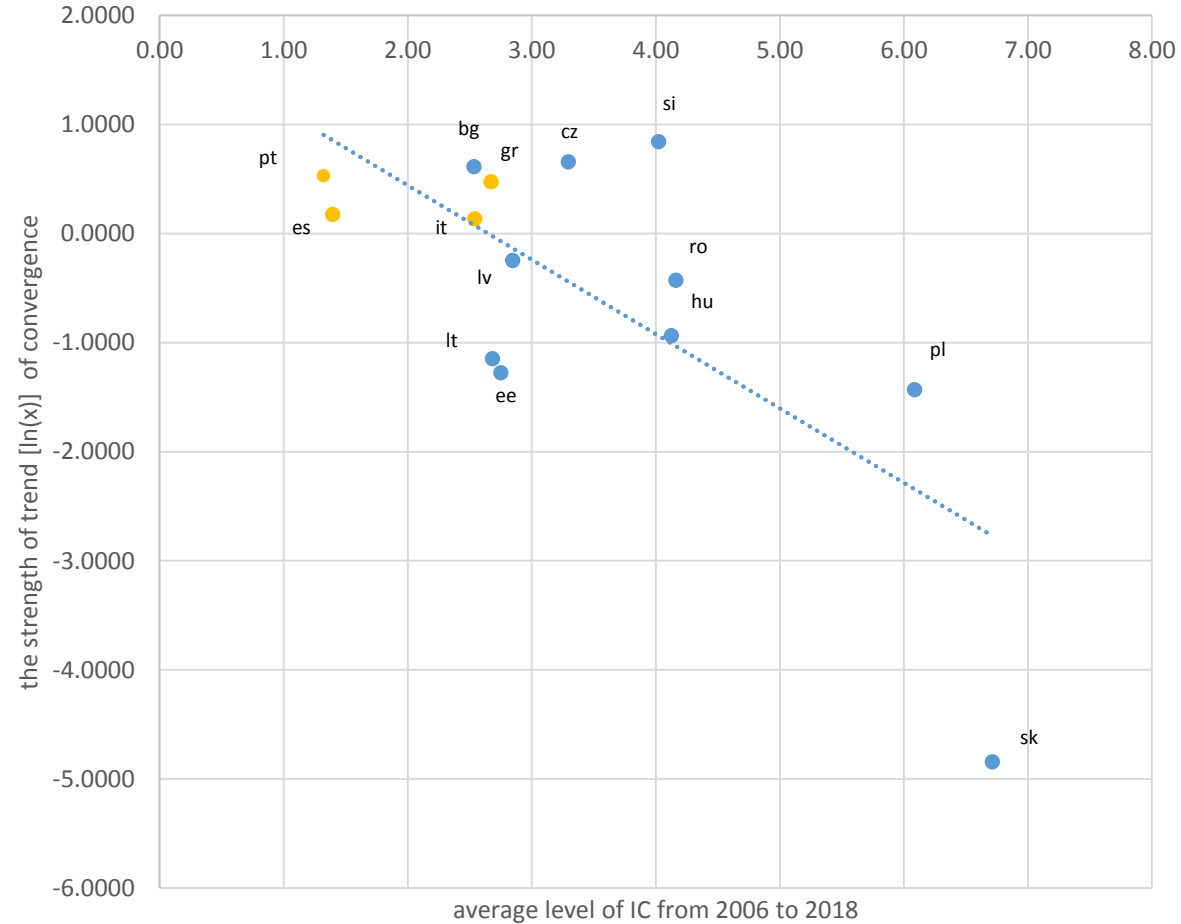
Source: TED, CRCB

Konvergencia: dél-európai országok

Source: TED, CRCB

Konvergencia: szint és trend

Néhány következtetés

korrupciós kockázatok kontrolljának mérése objektív indikátorokkal: javuló adatminőség; mélyebb elemzés lehetősége

a gyors felzárkózás lehetséges: Szlovákia, Észtország, Litvánia (+ Lettország)

alig történt valami: Magyarország és Lengyelország

leszakadás: Szlovénia és Csehország

nagy különbségek az új EU tagállamok között: a kormányok szerepe döntő

dél-európai országok: GR + IT: változatlan szint és gyenge korrupciós kontroll

az intézmények minőségének mérésére szükség van

jobb intézmények => kevesebb halott; kevesebb társadalmi veszteség